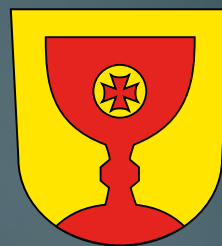

Eikä Jumalan lamppu ollut vielä sammunut 1. Sam 3:3

PYHÄKÖN LAMPPU

Helgedomens Lampa 6 / 2020

Athanasios inkarnaation
opettajana

Seitsemän veljeksien
joulu

JOULU ILMOITTAJ JUMALAN JUMALUUDEN

✍ RISTO SORAMIES

*Jumala pimeydessä ballitsee valollaan,
pyhässä hyvyydessä tuomitsee maailman.
Maan piirin Rakentaja ei hylkää syntistä.
On meille Pyhä Poika autuus ja elämä.
(LV 759:5)*

Kun Raamattu puhuu Jumalan suuruudesta ja ainutlaatuisuudesta, se kertoo luomisesta – Jumala loi pelkällä sanallaan, tyhjästä maailmankaikkeuden äärettömyyden ja ihmisen olemaan Jumalan kumppanina ja Hänen hyvyytensä kohteena. Tai sitten se kertoo Jumalan ihmeistä, Egyptin vitsauksista, Kaislameren jakamisesta ja vuorten ja laaksojen tasoittamisesta maanpakolaisten tieltä, kun he palaavat pitkien aikojen jälkeen Luvattuun maahan. Jumalan suuruus ja ainutlaatuisuus näkyy myös siinä, että Hän tietää tulevaiset ja hallitsee kansojen historiaa. Jumala on vanhurskas, oikeudenmukainen. Hänen tuomioitaan ei kukaan voi vastustaa ja jokaisen on tunnustettava, että Hän on pyhä, Suuri, Luotettava. Epäjumalat, baalit, joita Israelia ympäröivät kansat palvelivat ja joiden eteen israelilaisetkin usein kumartuivat ja joille he toivat uhreja, ovat vain naurettavia ihmiskäden tekeleitä, eivät ne pysty hyvään eikä pahaan. On vain yksi Auttaja, yksi järkkymätön Kallio ja Pelastaja.

Mutta kun Raamattu tahtoo puhua Jumalan suurimmasta kirkkaudesta ja ilmaista vielä erityisellä tavalla, miten Herra Jumala eroaa kaikkien muiden kansojen jumalista ja valtiaista, se käyttää vielä ihmeellisempiä ilmaisuja. Kun Mooses lähestyi Jumalaa palavassa pensaassa, hän sai kuulla ihmeellisen ilosanoman: ”Minä olen kuullut kansani huudon... minä tiedän heidän tuskansa. Sen tähden minä olen astu-

nut alas vapauttamaan heidät...”. Jumalan suuruus, pyhyys, voima ja viisaus ovat kyllä rajattomia ja ylistettäviä, mutta profeetta Miika nostaa Jumalan anteeksiantamuksen ja armon hänen kaikkein ihanimmaksi ominaisuudekseen: ”Kuka on Jumala, niin kuin sinä olet, joka annat pahat teot anteeksi...”. (Ps. 103: 8) ”Laupias ja armah tavainen on Herra, pitkämielinen ja suuri armossa.” (2. Moos. 34) ”Herra kulki hänen (Mooseksen) ohitsensa ja huusi: Herra, Herra on laupias ja armahtavainen Jumala, pitkämielinen ja suuri armossa ja uskollisuudessa... antaa anteeksi pahat teot, rikokset ja synnit...”.

Kun nuori ihminen ajattelee elämänsä eteenpäin, hän tietenkin toivoo elämän tarjoavan paljon iloa, onnea ja onnistumista, ja kun hän vanhana sitten katsoo taaksepäin, hän joutuu tunnustamaan, että kaiken hyvän ja iloisen yllä on ollut oman vajavuuden ja ennen muuta oman syntisyyden varjo. ”Voisinpa elää nämä asiat uudestaan, tekisin silloin varmaan toisin.” Mutta jokainen aavistaa, että uusikin yritys toisi paljon murhetta ja syntiäkin.

Jumalan vastaus kaikkeen ihmisen vajavuuteen ja syyllisyyteen on toinen: Hän perusti uuden ihmiskunnan. Hän lähetti Poikansa maailmaan: ”Minä ilmoitan teille suuren ilon: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra!”. Jumala ei lähtenyt parantelemaan langennutta ihmis sukua, vaan pelastamaan. Uusi alku oli tarpeen, mutta ei ihmisvoimin, ei päättäväisyyteen patistelemalla ja moraalisaarnalla. Nyt oli tullut Toinen Adam, Jumala ja ihminen, Betlehemin Lapsi osoittautui Ihmeelliseksi Neuvonantajaksi ja Väkeväksi Jumalaksi.

Hän ei tuottanut pettymystä, Hänen voimansa oli niin suuri, että sairaut parantivat Hänen käskystään jopa kuoleita herätettiin eloon ja ennen kaikkea syntiset saivat syntinsä anteeksi. Vihahtut tullipetoksiin syöllistyneet miehet, halveksitut portot, kieltäjä Pietari ja ryöväre ristillä liitettiin uskon kautta Kristukseen, uuteen ihmiskuntaan. Jumala tunnettiin siitä, että hän yksin pystyy luomaan tyhjästä, nyt Hänen valtansa osoittautui vielä suuremmaksi: vihollisistaan Hän tekee ystäviä, syntisistä vanhurskaita, onnettomista ja kurjista autuaita. Joululla on pitkä valmisteluhistoria aina vaimon siemenen lupauksesta ja Abrahamin siunauksesta Daavidiin ja kärsivään Herran Palvelijaan saakka. Jouluna sitten kirkas valo tuli kaikelle maailmalle.

Kristittyjä on klassisesti surettanut joulun kaupallistuminen ja maallistuminen, joka jatkuu edelleen kovalla vauhdilla. Ei sitä kannata surra – maailma juhlii omalla tavallaan. Kristityllä on kaikki syy juhliä sekä sisäisen että ulkonaisen ilon merkeissä. Iloitkaa, syökää, laulakaa, leikkikää, onnitelkaa toisiaanne Vapahtajan syntymäpäivänä. Siihen on kaikki syy ja aihe. Onhan meillä keskelläämme itse Vapahtaja, joka syntyi Betlehemiissä. Hänessä on meidän elämämme onni ja ikuinen autuus.

LÄHETYSHIIPPAKUNTA KIRKOLLISEEN YHTEYTEEN MISSOURI-SYNODIN KANSSA

≡ JUHANA POHJOLA

Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta päätti marraskuun hiippakuntakokouksessa tunnustaa kirkollisen yhteyden yhdysvaltalaisen The Lutheran Church – Missouri Synodin (LCMS) kanssa.

Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta piti 14.11.2020 Helsingin Koinonia-keskuksessa vuosikokouksensa. Hiippakuntakokous on Lähetyshiippakunnan ylin päättävä elin. Koronaepidemian takia kolmenkymmenen kahdeksan seurakunnan edustajat ja niiden vastuupapit osallistuivat kokoukseen etänä verkko-yhteyden kautta.

Esityslistalla oli sääntömääräisten asioiden lisäksi kirkollisen yhteyden tunnustaminen The Lutheran Church – Missouri Synodin (LCMS) kanssa. Missouri-synodi on noin kahden miljoonan jäsenen tunnustuksellinen luterilainen kirkko Yhdysvalloissa.

Hiippakuntakokous hyväksyi yk-

simielisesti kirkollisen yhteyden tunnustamisen.

Kirjeessään hiippakuntakokoukselle Missouri-synodin presidentti Matthew Harrison iloitsi siitä, että hänelle oli myönnetty valtuudet solmia alttari- ja saarnatuoliyhteys Lähetyshiippakunnan kanssa.

Lähetyshiippakunta on rohkaissut meitä selvällä sitoutumisellaan Raamattuun ja luterilaiseen tunnustukseen vastustuksenkin edessä. Ilolla ja kiitoksella ojennan käden Missouri-synodin puolesta yhteytemme merkinä.

Yhteinen tunnustuksemme ainoassa totuudessa, Jeesuksessa Kristuksessa, antaa pohjan hyvälle yhteistyölle, presidentti Harrison kirjoitti

tervehdyksessään.

Kirkolliseen yhteyteen tähdänneitä keskusteluja LCMS:n kanssa johtanut Lähetyshiippakunnan piispa Risto Soramies selvitti kokousväelle, ettei kirkollinen yhteys merkitse omasta itsenäisyydestä ja hengellisestä perinteestä luopumista vaan alttari- ja saarnatuoliyhteyttä yhteisemme messuisa. Varmasti yhteistyö syvenee myös teologikoulutuksessa ja lähetysskentillä – onhan Missouri-synodi vahva toimija maailmanlaajuisesti. Rohkaisevaa meidän kannaltamme on nähdä, miten Lähetyshiippakunta tunnustetaan kirkkona ja työtämme arvostetaan, piispa Soramies valotti päätöksen merkitystä.

Hiippakuntakokouksen puheenjohtaja Jari Lammi ja hiippakuntasihteeri Sami Niemi

Sisällys 6/2020

2 Joulun ilmoittaa Jumalan jumaluuden	9 Jumalanpalvelus elämäksi
3 Lähetyshiippakunta kirkolliseen yhteyteen Missouri-synodin kanssa	10 Joululastuja Seitsemästä veljeksestä
4 Realistinen usko on luterilainen piirre	11 Viisi kysymystä joulusta
6 Pyhä Athanasios: Inkarnaatiosta	12 Jesus, Davids son, regera över mig
7 Athanasios: Libaksitulon ihmeen opettaja	14 Ensimmäisen joulun tunnelmissa
8 Joulumuistoja 50-luvulta	16 Neljäkymmentä joulua ulkomailla

REALISTINEN USKO ON LUTERILAINEN PIIRRE

ASKO ISO-KUNGAS

MATTI NEVALAISEN KUVA-ARKISTO

Riihimäkeläinen **Matti Nevalainen** opiskeli työn ohella teologian maisteriksi Helsingissä. Valmistumisvuonna vietettiin 60-vuotisjuhlat ja kaikkiaan opinnot kestivät töiden ohella 22 vuotta. Nyt eläkkeen kynnyksellä Matin edessä on uusi ura. Jos Herra suo, paimenviran hoito oman toimen ohella alkaa Ruutin luterilaisessa seurakunnassa vuoden 2021 tammikuussa.

KUKA OLET - MISTÄ TULET - MINNE MENET?

Olen osittaisella vanhuuseläkkeellä oleva kaupan ja markkinointiviestinnän ammattilainen. Viime vuodet olen työskennellyt muun muassa opettajan sijaisena ja taksinkuljettajana.

Synnyin 63 vuotta sitten vanhempieni esikoisena Kuhmossa, tarkalleen Lieksan sairaalassa. Minut kasvatettiin sairaalassa jo heti vastasyntyneenä. Pelastuksen asioissa ei siis viivytelty. Tuolloin oli maassa lapsikuolemia aiheuttanut vakava influenssa. Mutta tätä nykyistä tautia se ei ollut.

Lapsuuskotiini kuului vanhempieni lisäksi veli ja sisko. Perhe muutti 1960-luvulla isäni työn perässä Etelä-Suomeen, Ruotsissakin kävimme. Vuonna 1982 avioitumisen myötä perustimme vaimoni kanssa yhteisen kotimme Helsinkiin, jossa asuimme 36 vuotta. Saimme neljä ihanaa lasta, kolme tyttöä ja yhden pojan. Meillä on edelleen tiivis perheyhteys ja nyt meitä ilahduttaa seitsemän kuukauden ikäinen tyttärentytär. Pari vuotta sitten muutin vaimoni kanssa Riuhimäelle, jossa iäkkäät vanhempaini ovat asuneet viimeisten vuosien ajan. Olemme vaimoni kanssa kokeneet, että vanhustemme auttaminen on meille enemmän etuoikeus kuin velvollisuus.

MINKÄLAISESTA HENGELLISESTÄ TAUSTASTA TULET?

Kotini oli uskova, isäni suunta oli helluntailaisuudessa ja äitini luterilaisuudessa. Lapsena kuulin pyhäkoulussa, seurakunnan kerhoissa sekä kotona kertomuksia Jeesuksesta. Muistan kyllä tarkan hetken teini-iässä Kansanlähetyksen rippikoulu-leirillä, jolloin ensimmäistä kertaa aivan erityisesti tahdoin heittää koko elämäni Jumalan käsiin. Mutta se siitä. Vähän vierastan omakohtaisia kokemuksellisia uskoontulokertomuksia. Toki niillä kertomuksilla on opettavainen merkitys, mutta niiden varaan ei voi rakentaa tämän päivän hengellistä elämää. Meidän tulee elää jokapäiväisessä parannuksessa, siinä Jumalan armoliitossa ja kaikkien lahjojen omistamisessa!

Rippikoulun jälkeen olin mukana Kansalähetyksen ympäröissä ja Helsingin vuosina evankelisluterilaisen kirkon paikallisseurakunnan eri vapaaehtois- ja luottamustehtävissä. Näin tuolloin suuria opin linjamuutoksia, jotka jakoivat seurakuntaa. Mekin perheenä aloimme etsiä muitakin yhteyksiä. Nopeassa tahdissa tuultiin myötämieliseksi monille epäraamatullisille uudistuksille ja joidenkin vakaiden seurakuntatyöntekijöiden mielipiteet muuttuivat. Mutta se oli tavallaan vasta alkusointoa tai uskon auringonlasku. Jälkeenpäin näkee, että kirkko erosi tunnustuksesta ja on sisällöllisesti muuttumassa yhä selkeämmin tunnustuksettomaksi organisaatioksi.

MIKÄ PITÄÄ SINUT KIINNI LUTERILAISESSA TUNNUSTUKSESSA JA LUTERILAISESSA SEURAKUNTAELÄMÄSSÄ?

Olen nähnyt monenlaista kristillisyyttä ja siksi luterilainen Jumalan

tekoihin perustuva pelastuskäsitys on minulle tärkeä. Paimenvirassani tahtoisin tästä runsaasti saarnata. Raamatullisen ja luterilaisen uskon käsitys, ihmisen pelastuminen yksin armosta ja uskon kautta Kristukseen, on ihan käänteentekevää! Ihminen on perisyntisen alainen ja Aadamin perillinen, ei hän tule vanhurskaaksi eli Jumalalle kelpaavaksi ilman, että syntikysymys ratkeaa.

Kun näen pahuutta itsessäni, tajuan, että nämä teot eivät riitä. Samalla ymmärrän, että en voi auttaa Jumalaa pelastamaan minua. Ja Raamattu sanoo, että Jumala ei anna kunniaansa ihmiselle. Jumala on itse valinnut keinot ja myös vastaa synninalaisen ihmiskunnan pelastusoperaatiosta. Saarnavirka, sakramentit, seurakunta ja kristityt ovat työkaluja Jumalan käytössä. Käytännöllisesti ajatellen lähtökohtana on siis oman hengellisen elämän epätäydellisuuden kohtaaminen luottaen Jumalan armoon. Tämä on luterilainen ja myös raamatullinen realiteetti.

Toinen luterilaisuuden viehätys on Kolminaisuuden todellinen läsnäolo. Tämä on realistista ja konkreettista kristillisyyttä, jossa Jumala lähestyy ihmistä. Lisäksi kaikki on yhtäpitävää sekä arvioitavissa Jumalan sanan ja lupausten suhteen. Inkarnaatio ja sakramentit ovat näkyvää todellisuutta, sitä ei tarvitse etsiä omista sisäisistä tuntemuksista tai mielentiloista. Se on totta ja minua varten riippumatta siitä, mitä tunnen. Siunattu leipä ja viini syödään, kastevesi kosketi minua ja näkyvä sana pesi minut puhtaaksi kaikesta synnistä. Jumala näkee minut Poikansa tähden toisin kuin millaisena tämä elämä minulle näyttää. Kristillisyyttä ja seurakunnan toimintaan on aika vaikea käsittää ilman tämän reaalityodellisuuden ymmärtämistä.

Kolmanneksi luterilaisen juma-

lanpalveluksen rakenne on hieno. Liturginen elämä, jumalanpalvelus, jossa tulemme Jumalan palveltavaksi, puhuu suoraan Raamatulla. Jumala itse palvelee sanassa ja ehtoollisessa. Synnintunnustuksessa saa vaihtaa heikkouden ja epäuskon luottamukseen ja armolupaukseen. Liturgia antaa kaikelle tälle sisällölle ulkonaiset puitteet ja konkreettisen muodon. Se estää siirtymästä tilapäisten hengellisten kokemusten ja subjektiivisten ihmislähtöisten uskontodistusten varaan.

MITEN LÖYSIT TIEN LÄHETYSHIIPPAKUNTAAN?

Muutettuamme syksyllä 2018 Riihimäelle jo aika pian löysimme Lähetyshiippakunnan toimintaa naapurikaupungista Hyvinkäältä. Se oli uutta, vaikka tiesin jo ennestään aika paljon Luther-Säätiön ja Lähetyshiippakunnan toiminnasta. Tulimme mukaan suunnittelemaan toimintaa, ja seurakunta perustettiin 24.8.2019. Uusi seurakuntamme sai nimekseen Ruutin luterilainen seurakunta. Nyt saamme viettää messua joka sunnuntai!

MIKSI PAIMENVIRKAAN VANHEMMALLA IÄLLÄ AKTIIVISEN TYÖELÄMÄN JÄLKEEN?

Haave pappisurasta, erityisestä pappeudesta, jossa sanan saarna ja sakramenttien hoito toteutuu, on ollut aika ajoin mielessäni, jo heti rippikoulusta lähtien. Vakavammin harkitsin teologiaa vasta 1990-luvun puolivälissä. Koulun jälkeen oli kiire töihin ”rahhoon tienoomaan”. Hyvin käällä 1970-luvulla suoritin keskikoulukurssin ja ylioppilaaksi kirjoitin Helsingissä työn ohessa. Vapaaehtoistyö johti teologian pariin varoituksista huolimatta. Päätin kokeilla, selviäisinkö ”elävän” tiedekunnan eksytysetiikasta ja eksegetiikasta. Dogmatiikan dosenttina toiminut piispa jakoi luennollaan purukumia: ”Muistakaa tämä! Teologiaa ja muitakin elämän suuria kysymyksiä pitää pureskella kaikessa rauhassa”. Tämän opin toteutin hyvin, opiskelin kaikkiaan 22 vuotta. Luonnollisesti selitys

ja pätevä syy olivat elämäni ruuhkavuodet työ- ja perhe-elämässä.

Muutama vuosi sitten heräsi mielessäni uudelleen ajatus tauolla olleiden teologian opintojeni suorittamisesta loppuun ja sitten myös löytyi seurakunta, jossa jumalanpalvelus on arvossaan.

Olin ollut pitkään mukana vastuullisissa hengellisissä tehtävissä, ja sain rohkaisua seurakunnasta ja Lähetyshiippakunnasta lähteä tällä tielle.

MINKÄLAINEN PAPPI HALUAISIT OLLA?

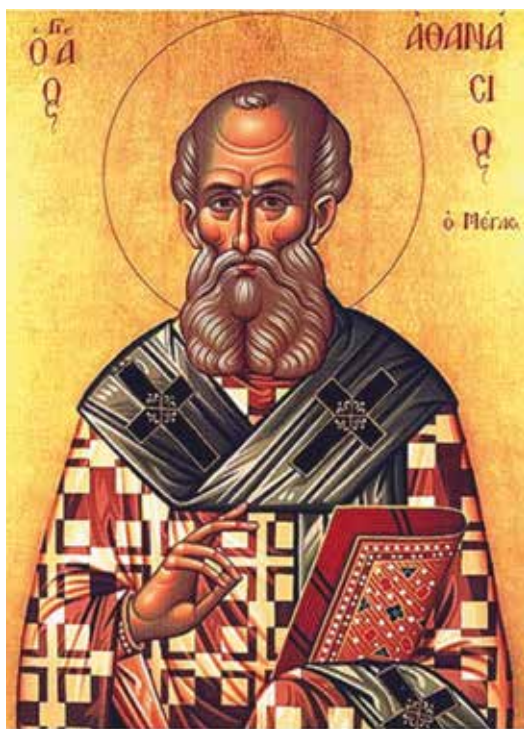
Seurakunnan paimenen virka on vastuullinen. Pappina haluaisin saattaa ihmiset osallisiksi Jumalan armosta ja anteeksiannosta. Haluaisin, että tulevan paimenvirkani kautta ruokkisin seurakuntalaisia sanalla ja sakra-

menteilla. Voisin olla hengellisesti ohjaamassa todellisen Jumalan luo, ja rohkaista myös ajallisesti. Jumalan sanassa on viisaus, ja itsellänikin jostain elämäkokemuksesta antaa. Tahdon pitää kiinni Raamatun arvovallosta, se pitää seurakunnan ja ihmisen oikealla paikalla. Meillä on Raamatussa mittaamattoman arvokas aarre, joten sen sanomaa ei saa piilotella. Lähetyshiippakunnan liturgiassa pappi nostaa Raamatun korkealle ylös ja lausuu kuuluvalla äänellä: ”Tämä on Jumalan Sana” ja ”Tämä on pyhä evankeliumi”. Jumalan sana on uskon ja elämän ylin ohje, siihen voi luottaa. Kun Jumala jotain sanoo, sitä ei tarvitse epäillä. Viran vastuu on puhua sitä, mitä Jumala puhuu sanassaan. Siinä kun pysyy, käy lopulta hyvin.

Matti Nevalainen aloittaa eläkkeellä uuden uran pastorina

Joulun sanoman keskuksessa on lihaan tullut Jumalan Sana, inkarnaation ihme. Yksi kuuluisimmista aihetta käsittelevistä esityksistä on Aleksandrian piispa Athanasioksen (n. 296–373 jKr.) teos ”Inkarnaatiosta”. Mitä piispa kirjoitti? Tässä kirjoituksessa kysymme häneltä itseltään.

S seuraavassa on kuvitteellinen piispa Athanasioksesta haastattelu. Hänen kommenttinsa eivät ole suoria lainauksia, mutta ne on laadittu hänen kirjansa pohjalta.

Toimittaja Tertius: Mitä tarkoittaa inkarnaatio?

Athanasios: Jumala on Sanansa kautta luonut kaiken. Kaikki, mikä on olemassa, saa olemassaolonsa tältä Sanalta ja riippuu Hänestä. Inkarnaatio merkitsee, että tämä jumalallinen Sana tuli ihmiseksi; Kuolematon Sana puki päällensä kuolevaisen ihmisen luonnon.

Onko maailma siis alkuisin tästä Sanasta?

Kyllä, siitä on tietysti monenlaisia mielipiteitä, kuinka kaikki alkoi. Epikurolaiset väittävät, että maailman-kaikkeus pystyi synnyttämään itsensä.

Platonin mielestä Luoja tarvitsi olemassa olevaa materiaalia. Tällainen luoja ei ole kuitenkaan mikään luoja vaan pelkkä käsityöläinen. Me kristityt puolestamme uskomme Luojaan joka, puhui ja Sanallaan loi maailman tyhjästä.

Eikö Jumalalle ole epäsovittavaa, että hän oli pieni lapsi vaipoissa äitinsä syötettävänä jne.?

Ei lainkaan! Se on osoitus Jumalan suuresta rakkaudesta luotujansa kohtaan. Hän otti tämän alhaisen muodon vain tästä yhdestä syystä: Pelastaakseen ihmiset rakkaudestaan heitä kohtaan. Tämä luomakunnan uudistaminen ja ihmisen pelastaminen tehdään

nimittäin saman Sanan kautta kuin ne ovat luodutkin. Ei ole siis mitään ristiriitaa siinä, että Sana tulee lihaksi. Inkarnaatio paljastaa myös vääräksi niiden opin, jotka väittävät, että luotu materiaallinen maailma olisi paha, koskapa Jumala itse tuli osaksi sitä.

Miksi hänen piti itse tulla? Eikö enkeli tai joku profeetta olisi kelvannut?

Ei! Jumalan Sanan piti tulla omassa persoonassaan. Enkeleitä ei ole tehty Jumalan kuviksi eivätkä ne voi siis korjata Jumalan kuvaa. Mitä ihmisiin tulee, parhaatkin ovat pahuuden sokeuttamia. Kuinka sellaiset voisivat pelastaa toisia? Hehän itsekin tarvitsivat pelastamista. Jeesus Kristus, Isän Jumalan kuva, sitä vastoin pystyi uudelleen luomaan rikkimenneen kuvan. Jos esimerkiksi maalaus turmeltuu, tarvitaan alkuperäistä mallia sen uu-

distamiseksi. Samoin ei ihmistäkään, joka oli luotu Jumalan kuvaksi Sanan kautta, voitu uudistaa muulla kuin tällä samalla Sanalla.

Jumala ei siis katso sormien läpi. Mutta eikö silloin kuolema ole vielä voimassa?

Hän lähetti kuolemattoman Sanan, joka on kaikkea ylempänä, alas kuolevaiseksi ihmiseksi, jotta hänen ristin-kuolemansa kautta hävitettäisiin kuoleman laki. Herramme ristin kuolema on uskomme keskus. Antamalla itsensä kuolemaan hän vapauttaa ihmiset kuolemasta, jonka alaisuuteen nämä olivat itse itsensä saattaneet. Hän kuoli, jotta kaikki hänessä kuolisivat. Näinhän apostolikin opettaa: ”Koska siis lapsilla on veri ja liha, tuli hänkin niistä yhtäläisellä tavalla osalliseksi, että hän kuoleman kautta kukistaisi sen, jolla oli kuolema vallassaan, se on: perkeleen” (Hepr. 2:14).

Hän hävitti kuoleman lain, joka oli tiellämme. Hän aloitti uuden elämän ylösnousemuksen toivossa. Niinpä kun me kuolemme, emme kuole tuomittuina, vaan matkalaisina kohti ylösnousemusta.

Onko sinulla jotain viimeisiä terveisii lukijoille?

Ihmisen päämäärä on Jumalan tuntemus. Ihmiseksi tulleen ja ristiinnaulitun Sanan kautta Jumala ilmoittaa itsensä. Kuinka hukkaan heitetty olisikaan ihmisen elämä, ellei hän tule tuntemaan oman tekijänsä. Hänhän ei olisi silloin eläimiä parempi. Mutta ihminen on tehty Jumalan kuvan mukaan, jotta hän tämän kuvan kautta voisi tulla Isän luo. Jumalan tuntemus on ihmisen ainoa todellinen onni.

ATHANASIOS: LIHAKSITULON IHMEEN OPETTAJA

✍ HARRI HUOVINEN

📷 LCMS.ORG

Yksi kristikunnan merkittävimmistä kristologian opettajia on Athanasios Aleksandrialainen (296–373), Egyptin suuren kulttuuri-kaupungin piispa ja kirkkoisä. Hänet tunnetaan erityisesti areiolaisen harhaopin vastustajana.

Keskustelu Kristuksen persoonasta oli virinnyt Aleksandriassa jo ennen Athanasioksen kirkollista uraa. Pappi Areios (n. 250–336) oli julistanut, että yksin Isä Jumala on luomaton ja ikuinen, Poika taas myöhemmin luotu, alempi jumalolento, joka toimi välittäjänä Jumalan ja maailman välillä. Itse keisari Konstantinus puuttui tähän asiaan. Vuonna 325 hän järjesti Nikaian kirkolliskokouksen Areioksen harhaopin aiheuttaman sekaannuksen selvittämiseksi. Kokoukseen osallistui myös nuori diakoni Athanasios, joka toimi tuoloin piispansa sihteerinä.

Vaikka Nikaian isät tuomitsivat Areioksen opetuksineen, areiolainen harha ei kuitenkaan hävinnyt. Jopa keisari hallintoineen alkoi pian kallistua sen puolelle. Seuraukset koki myös Athanasios, joka oli vuonna 328 konsekroitu Aleksandrian piispaksi. Oikeaoppisuutensa vuoksi esimies joutui vastustajiensa silmätsiksi, ja hänet ajettiin monta kertaa maanpakoon. Näin Athanasiokselle kuitenkin avautui mahdollisuus vahvistaa Kirkkoa opetuksellaan Egyptin erämaakilvoittelijoiden keskuudessa ja aina Roomassa asti. Viimeisinä vuosinaan piispa vakiinnutti kirkollisen hallintonsa Aleksandriassa ja saattoi siten edistää nikaialaiseen uskoon pitäytyvien teologien yhteyttä yli valtakuntarajojen.

SANA TULI IHMISEKSI

Athanasioksen keskeisimpiin teoksiin kuuluu ”De incarnatione verbi”, ”Sanan inkarnaatiosta”, jonka hän kirjoitti jo ennen piispakauttaan. Kirjassa Athanasios keskittyy enemmän

Jumalan Pojan ihmiseksi tulemisen syyhyn kuin sen luonteeseen tai yksityiskohtiin. Keskiössä on Jumalan armollinen työ ihmiskunnan pelastamiseksi, joka toteutui inkarnaation myötä. Athanasioksen mukaan teoksen tavoitteena on, että Kristuksen kunnioitus lukijassa lisääntyisi.

Athanasios opettaa, että Isän persoonallinen Sana on luonnoltaan ruumiiton. Koska Isä kuitenkin on ihmisiä rakastava ja hyvä, on Sana ilmoitettu meille ihmisruumiissa, että me pelastuisimme lankeemuksestamme ja synnistämme. Me ihmisethän emme voineet pelastaa itseämme kuoleman vallasta. Vain Isän Sana saattoi luoda kaiken uudeksi ja kärsiä kaikkien puolesta. Tätä varten Hänen piti kuitenkin tulla kuolevaiseksi ja omaksua samanlainen ruumis kuin meillä. Armossaan Sana valmisti itselleen ruumiin puhtaasta neitsydestä, ilman miehen myötävaikutusta. Tässä ruumiissa Hän asui ja ilmaisi itsensä. Ruumista Hän käytti myös välineenään, antaen sen kuolemaan kaikkien edestä ja tahrattomana uhriksi Isälle. Näin Hän ihmisrakkautensa teki, että lain tuhoava voima kohdistettaisiin Häneen. Näin Hän teki palauttaakseen meidät katoavaisuudesta katoamattomuuteen ja tehdäkseen meidät kuolleista eläviksi, osallisiksi ylösnousemuksestaan. Pojan sijaiskuoleman myötä ei lailla ja kuolemalla enää ole valtaa ihmisiin. Hänen ristinsä on voitto kuolemasta. Koska kuolema on näin tuhottu, ei Kristuksen opetuslasten enää tarvitse pelätä sitä.

Inkarnaatiolla on kuitenkin

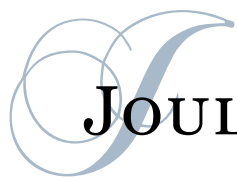
myös toinen syy. Koska me olimme menettäneet näkymättömän Jumalan tuntemisen, Jumala armossaan lähetti Poikansa luoksemme, että me voisimme nähdä ja tuntea Jumalan. Läsnaolonsa myötä Jumalan Sana ja todellinen kuva Jeesus Kristus voi uudistaa meissä olevan Jumalan kuvan.

Athanasios tiivistää Kristuksen inkarnaatiota koskevan opetuksensa kuuluisiin sanoihin: ”Hänet tehtiin ihmiseksi, että meidät tehtäisiin jumalallisiksi. Hän ilmaisi itsensä ruumiissa, että me saisimme käsityksen näkymättömästä Isästä. Hän kesti ihmisten väkivallan, että me perisimme kuolemattomuuden.”

EVANKELIUMI EI MUUTU

Hyvä sanoma Jumalan elävän Sanan ihmiseksi tulemisesta on muuttumaton. Siksi me voimme tänäänkin elää ja oppia samasta evankeliumista, jota Athanasios opetti jo 1700 vuotta sitten. Jumalan sanaa vastustavan maailman keskellä voimme oppia myös kirkkoisän taistelusta muuttumattoman kristillisen opin säilyttämiseksi. Saamme iloita joulun pyhästä sanomasta: Jumalan Poika Kristus tuli ihmiseksi, että me voisimme tulla Jumalan lapsiksi.

JOULUMUISTOJA 50-LUVULTA

MAILIS JANATUINEN

Lähetystyöntekijä Mailis Janatuinen muistelee lapsuutensa jouluja Savossa.

Varhaisin joulumuistoni: Olin kovin pieni, kun nuori äitini tuli iloisine kasvoineen navetalta ja sanoi: ”Minä näin tontun. Se hyppäsi alas navetanvintin portailta ja sanoi, että Mailiksen pitää nukkua päiväunet.” Uskoin tonttua; äitiä en olisi uskonutkaan niin jännittävänä päivänä.

Aattoillaksi mentiin usein mummolaan. Voi, miten siellä olikaan juhlistal! Tuvan pitkälle pöydälle oli levitetty valkoinen liina ja sen päälle vielä värikäs joululiina. Nurkassa loisti joulukuusi. Tupa oli täynnä väkeä, sillä myös serkkujen perheitä oli yleensä paikalla.

Veljeni oli ensimmäisenä muistamanani jouluna niin pieni, että hän sai lahjaksi vain keltaisen muovilautasen. Muovi oli silloin vielä verraten uusi keksintö, joten emme olleet nähneet koskaan ennen värillistä astiaa. (Vuosi oli 1952 tai 1953.)

Sain sinä jouluna lahjaksi värikynälaatikon. Se oli paras ja ihanin lahjani, johon olin täysin tyytyväinen. Ehkä kyseessä oli se samainen vuosi, kun isä ja äiti koettivat päästä joulukirkkoon. Se olikin helpommin sanottu

kuin tehty, sillä ainoa linjakas (= bussi savon kielellä) kulki järven takaa jo kuuden maissa aamulla. Se merkitsi aikaista ylösnousua ”kello löi jo viisi, lapset herätkää” -tyyliin.

Minut otettiin mukaan; äiti kun halusi aina viedä lapsensa ja myöhemmin lapsenlapsensakin Jumalan sanan kuuloon. Muistan, miten isä kantoi minua selässään, kun uppuroimme tietöntä taivalta pimeässä jouluaamussa toiselle puolen järveä. Niinhän siinä kuitenkin kävi, että näimme linjakkaan valojen huristavan ohi, kun olimme vielä hyvän matkaa rannasta. Äitiä harmitti hirmuisesti, mutta minä olin ihan tyytyväinen päästessäni takaisin uusien värikynieni pariin.

Mummolan pottupenkin kitkemisestä maksettiin lapsenlapsille kolme markkaa (rahanuudistuksen jälkeen penniä) riviltä. Se oli Kaija-sisareni ja minun ensimmäinen hanke. Perunapenkki tuntui kauhean pitkältä, joten ei tuo raha meille ilmaiseksi tullut. Mutta mummolan pottupenkit olivat lastenleikkiä oman kotimme penkki-rinnalla; ne olivat näet ainakin 150 metriä pitkiä. Mutta niinpä niiden kitkemisestä sitten saatiinkin ruhtinaalliset 30 markkaa (penniä) riviltä.

Kun omaisuutemme alkoi tällä tavalla karttua, rupesimme Kaijan kanssa miettimään, mitä voisimme sillä tehdä. Keksimme, että jospa ostaisimmekin isälle ja äidille kunnollisen joululahjan. Sinä syksynä teimme monta muutakin urakkatyötä, ja joulun alla meillä oli rahaa koossa melkein tuhat markkaa (siis kymppi)!

Kummitäti otti meidät mukaansa kaupunkiin jouluostoksille. Hän ehdotti, että ostaisimme astioita, koska niistä meillä oli krooninen pula. (Mennivät näet helposti rikki viiden lapsen käsissä.) Me Kaijan kanssa olimme ehkä ajatelleet jotain vähän korkea-

lentoisempaa, mutta pidimme pulinat mahassamme ja tyydyimme kummitädin ehdotukseen.

Kummitäti se sitten puhuikin kauppiaan ympäri kuvaamalla meidän kahden pienen tytön ahkeruutta ja hienvuodatusta. Kauppias heltyi ja myi meille tuhatlappusella suuren laatikollisen astioita. Ja kylläpä isän ja äidin naama olikin katsomisen arvoinen, kun lahjat sinä jouluna avattiin!

Kuusi haettiin omasta metsästä jouluaattona, ei päivääkään sitä ennen. Minä halusin joka vuosi lähteä isän mukaan kuusenhakumatkalle. Ei ollut kysymys mistään huvirekistä, sillä lunta oli useimmiten pienen tytön vyötäröä myöten, eivätkä senaikaiset vaatteet pystyneet pitämään kylmää loitolla. Mutta minä tahdoin kuusta hakemaan, vaikka henki menisi.

Uppuroin isän askelissa, miten parhaiten taisin, kengät ja hameenalus lunta täynnä. Isä löysi joka vuosi metsästä täydellisen kauniin kuusen. Ehkä hän oli katsonut sen valmiiksi jo aikaisemmin syksyllä, lumettomana aikana. Pikku Mailis ehti aina palettua perusteellisesti, ennen kuin kotiin taas selvittiin. Mutta aina hän oli tyytyväinen kuusenhakumatkaan ja sen tulokseen.

Aattona me lapset koetimme olla riitelemättä, ja useimmiten onnistuimme rimaa hipoen. Aaton suuri hetki oli päiväkahvi. Silloin sytytimme kynttilät juuri koristeltuun kuuseen ja lauloimme äänissä kaikki joululaulut, jotka osasimme. Yleensä äiti ja minä lauloimme alttoa, muut sopraanoa. ”Oi ystävät jos myöskin me / kuin tietäjämme nuo, / toisimme kultan, mirhamin / tuon rakkaan lapsen luo, / niin meille joulu maallinen / ois alku joulun taivaisen.”

Mailis Janatuinen joulumuistoja kirjasta Katso minun pienehen. Perussanoma 2020.

JUMALANPALVELUS ELÄMÄKSI

≡ MARKUS NIEMINEN

Kirjoitettu sana tuli Jumalan kansalle rakkaaksi pakkosiirtolaisuuden vuosina.

Tämän opetussarjan aiemmissa osissa on käsitelty Juudan kansan joutumista Babylonian pakkosiirtolaisuuteen. Hengellisessä mielessä kyse oli paluusta Egyptiin. Jumala repi omaan maahan istuttamansa kansan juurineen irti ja vei sen takaisin orjuuteen. Näin tapahtui kansan epäjumalanpalveluksen tähden. (Jer. 44:2-3) Pakkosiirtolaisuuden aika oli kuin ahjo, jossa Jumala puhdisti kansaansa uutta käyttöä varten. Tässä opetussarjan viimeisessä osassa käsitellään sitä siunausta, joka pakkosiirtolaisuuden raskaisiin vuosiin Jumalan suunnitelmassa kätkeytyi.

KYYNELTEN KYLVÖ

Psalmissa 126 viitataan ilmeisesti juuri pakkosiirtolaisuudesta palanneisiin sanoilla ”kun Herra käänsi Siionin kohtalon niin me olimme kuin unta näkeväiset.” (Ps. 126:1) Paluu omaan maahan raskaiden vuosien jälkeen oli odottamattomuudessaan kuin hyvää unta. Psalmi jatkuu kerronnalla siitä, miten pakanoiden keskuudessa kuulutetaan Herran tehneen suuria tekoja kansaansa kohtaan. Lyhyen psalmin lopussa on tutut sanat: ”jotka kyynelin kylvävät, ne

riemuiten leikkaavat.” Pakkosiirtolaisuuden vuosina Jumalan kansan vuodatamat kyynleet olivat Jumalan suunnitelmassa osa ihmeellistä kylvötyötä. Ne kostuttivat sydänten kovaa maaperää pehmenemään Jumalan työtä varten. Mitä sitten kansan elämässä oli se riemullinen leikkaaminen, josta Psalmissa puhutaan?

Esran ja Nehemian kirjat kuvaavat Juudan kansan paluuta omaan maahansa ja Jerusalemin jälleenrakennusta. Samalla ne kuvaavat puhuttelevalla tavalla jumalanpalveluselämän uudelleen järjestämisen Jerusalemissa. Tässä työssä Jumala käytti pappi Esraa, josta sanotaan: ”Jumalan hyvä käsi oli hänen päällänsä. Sillä Esra oli kiinnittänyt sydämensä Jumalan lain tutkimiseen, seuratakseen sitä ja opettaakseen Israelissa lakia ja oikeutta.” (Esr. 7:9-10) Esran johdolla kansa alkoi jälleen viettää laissa määrättyjä juhlia kuten lehtimajajuhlaa ja pääsiäistä. (Esr. 6:19-22, Neh. 8:16-18) Samoin kansan sydämissä heräsi halu erottautua pakanakansoista ja heidän tavoistaan ja pyhittäytyä Jumalalle. (Neh. 10, 13, Esr. 10)

UUDISTUKSEN INNOITTAJANA JUMALAN SANA

Kaiken uudistuksen lähteenä oli pyhät kirjoitukset, joita Esra ahkerasti kansalle opetti. ”Pappi Esra toi lain seurakunnan eteen, miesten ja naisten, kaikkien, jotka voivat ymmärtää, mitä kuulivat. . . Ja Esra avasi kirjan kaiken kansan nähden, sillä hän seisoi ylempänä kaikkea kansaa; ja kun hän avasi sen, nousi kaikki kansa seisomaan. Ja Esra kiitti Herraa, suurta Jumalaa ja kaikki kansa vastasi, kohottaen kätensä ylös: ‘Aamen, aamen’ . . . Leeviläiset opettivat kansalle lakia kansan seisoessa alallansa. Ja he lukivat Jumalan lain kirjaa kappale kappaleelta ja selittivät sen sisällyksen niin että luettu

ymmärrettiin. . . Kansa itki, kun he kuulivat lain.” (Neh. 8:2, 5-8)

Pakkosiirtolaisuuden vuosina Jumalan kansa löysi lohdukseen ja turvukseen kirjoitetun sanan. Hajaannuksen vuosina suullista perimätietoa täytyi saattaa kirjalliseen muotoon. Onkin sanottu, että pakkosiirtolaisuuden myötä juutalaisuudesta tuli kirjan uskonto. Pakkosiirtolaisuuden jälkeen juutalaisen uskon keskukseseen tulivat uhripalveluksen sijaan pyhät kirjoitukset, mikä johti myöhemmin myös synagogalaitoksen syntyyn. Monet Vanhan testamentin kirjoista ovat saaneet nykyisen kirjallisen muotonsa pakkosiirtolaisuuden vuosina. Näin ollen me kristityt olemme osallisia tästä kyynelin kylvetystä siunauksesta.

Myös meidän elämässämme kyynelillä on monesti sama tarkoitus: pehmittää kovia sydämiä vastaanottamaan Jumalan Sanan lohdutusta. Monien ihmisten elämässä Raamattu on tullut rakkaaksi ja jumalanpalvelus elämäksi henkilökoh- taisten kriisien ja menetysten keskellä.

*Paluu Egyptiin ja sieltä takaisin
Jeesuksen kanssa.*

*Juttusarjassa käsitellään Juudan
kansan pakkosiirtolaisuuden ai-
kaan ja paluuta omaan maahan-
sa. Kaupungin tuho, temppelin
hävitys ja kansan kuljettaminen
pois omasta maastaan herätti ben-
gellisen hädän: unohdiko Jumala
Aabrahamille, Iisakille, Jaakobille
ja Daavidille antamansa lupauk-
set? Sarjan kirjoituksissa tehdään
matkaa kansan mukana pakko-
siirtolaisuuteen ja sieltä takaisin.
Näitä pelastushistorian tapahtu-
mia selitetään Kristuksesta käsin.*

JOULULASTUJA SEITSEMÄSTÄ VELJEKSESTÄ

≡ MIIKA VUOLA

Kansalliskirjailijamme Aleksis Kiven pääteos on tänä vuonna saavuttanut 150 vuoden iän. Tuo vauhdikas kertomus Jukolan veljesten vaiheista on muotoutunut yhdeksi kansallisen kulttuurimme peruskivistä. Veljesten takkutukkaiset päät ovat yhä kirjailijan kotipitäjän Nurmijärven kunnanvaakunassa.

Uskonnolla ja kirkolla on teoksessa keskeinen osa. Kirkollista esivaltaa edustaa pitäjän uusi rovasti, ”kaikeksa virkansa toimessa peloittavan ankara mies”, joka lukkarinsa kanssa yrittää senaikaista pakkokeinojakin käyttäen saada uppiniskaisia veljeksiä lukutaitoon ja kristinopin perustietojen oppimiseen. Tämä ei kuitenkaan onnistu. Veljekset vetäytyvät Impivaaran korpeen, kunnes ajan tullen palaavat ihmisten ilmoille, pääsevät sovintoon virkavallan kanssa ja sopeutuvat normaaliin talonpoikaiseen elämänmenoon.

Rovastin henkilökuvassa yhdistyy tavallaan puhdasoppisuuden ajan ankara koulumestari ja hengellisen herätysajan sydämellinen sielunpaimen. Lopulta silmät avautuvat puolin ja toisin. Rovasti pääsi ymmärtämään, että ”kova leikki veljeksiä kohtaan olisi heidän ijankaikkiseksi tuhosseen”, ja jätti heidät rauhaan toivomuksella, että he vapaaehtoisesti hoitaisivat asiansa kuntoon, kuten sitten tapahtuikin. Veljekset puolestaan pääsivät näkemään, että rovasti oli kovillakin otteillaan tarkoittanut heidän sivistyksellistä ja hengellistä parastaan. Näin Aapo: ”Ja provasimme, jos katselemme häntä ilman närää hyvän sydämen ja suoran järjen kannalta, nousee, tiedän minä, ankaraan arvoon. Hän on kiivas, mutta oikea Herran viinamäen mies, ja sanomattoman paljon on hän jo tehnyt

seurakunnallemme hyvää. Kumonnut on hän monen ilkivaltaisen krouvin; monen miehen ja hänen entisen jalkasiippansa on hän pakoittanut käymään lailliseen avioliittoon; ja monta naapurusta, jotka ennen veristellen toinentoistansa vainosivat, on hän saattanut ihanimpaan sovintoon. Ja mitä on hän tahtonut, puuhaten meidän tähtemme? Meitä kristityiksi kunnian miehiksi. Nyt on hän meidät jättänyt, mutta lausuu kuitenkin meistä niin ihanan toivoituksen, että sydän likistyy sitä muistellessa.”

Näin jalon todistuksen on ensimmäisessä suomenkielisessä romaanisamamme saanut yksi niistä tosi paimenista, jotka ”sillä seudulla vartioitsivat yöllä laumaansa” käyden pelottomasti ja itseään säästämättä syntielämän petojen ja hengellisten varkaiden kimppuun. Kuten kedon paimenet jouluevankeliumissa, heidät oli tavoittanut kutsu korkeudesta, he olivat mieskohtaisesti löytäneet Betlehemissä syntyneen ja ”ilmoittivat sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta” elävän todistuksensa kautta. Kirjallisesti väritetyn kuvauksen taustalla on todellinen mies, herännäispappi J. F. Bergh, suomalaisen pyhäkoulun isä, joka kirjailijan lapsuusaikana vaikutti hänen kotipitäjäänsä, ja jonka hengelliseen ystävyyteen Kiven äitikin kuului.

TAPPELUN JA TULIPALON JÄLKEEN JOULUKIRKKOON

Romaanissa on kuvaus veljesten kahdestakin joulunvietosta. Keskityn ensimmäiseen Impivaaran pirtissä. Syötiin, juotiin, jaariteltiin, painittiin, mutta jouluhartaudesta ei tullut mitään, vaikka sitäkin yriteltiin. Saunoessa syntyy sitten suukopua

ja sen seurauksena tappelu, jonka tuoksinassa parvelta putoava palava päre sytyttää ilmituleen koko pirtin. Seuraa hurja pakomatka halki öisen korven, nälkäisten susien lauman - ja pahoin pelästyneen väen matka joulukirkkoon. Mutta perille päästiin, ja entisessä kodissa odotti vieraanvertainen vastaanotto. Juhani: ”Sentähden riemuitkaamme, että se retki on päätetty ja että seisomme lämpöisessä pirtissä taas. Tuossahan tuodaan meille ruokaa ja juomaa ja tuossa kaksi valtaista lyhettä kiiltäviä olkia. Kiittäkäämme Jumalaa, armaat veljet.”

”Jo on kirves pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, siis hakataan pois ja heitetään tuleen”, todisti Joulun Lapsen edelläkävijä, ja hänen huutonsa on kertautunut hengellisissä herätyksissä kautta kristikunnan historian, myös Aleksis Kiven synnyinseudulla hänen lapsuutensa aikoina.

Ehkä joku lukija on joutunut löytämään itsensä valtakuntien rajan väärältä puolelta. Hedelmätön, kuivettunut puu, jota uhkaa poishakkaaminen ja kadotuksen tuleen heittäminen. Moni viettää jouluaankin Impivaaran malliin ja on elämänvalintojensa tähden joutunut ajallisiinkin vahinkoihin. Pirtti on palanut ja paleltuminen uhkaa. Mikä neuvoksi? Jukolan veljesten keino: pikainen pako isän kotiin, vaikka lähtö hirvitti, pimeys pelotti ja sudet ulvoivat. Mutta perille päästiin, ja niin pääset sinäkin, sillä sitä matkaa ei tehdä yksin, vaan yhdessä toisten kanssa ja turvana Hän, joka meille uhanalaisille syntisille tuli tuomaan ”autuuden ja anteeksannon, kaikki taivaan tavarat”.

VIISI KYSYMYSTÄ JOULUSTA

≡ HANNU MIKKONEN

📷 LIISA PITKÄRANTA

Mistä juontaa juurensa...

1. JOULUKUUSI

Ensimmäiset tiedot joulupuusta ovat eräästä sairaalasta Freiburgista, Saksasta vuodelta 1419. Nykyisin joulukuusi, tai jokin muu ikivihreä joulupuun, on tuttu näky joka puolella joulua viettävässä maailmassa. Joulupuun esikuvana on ilmeisesti ollut keskiaikaisten kirkollisten näytelmien ”paratiisin puu”. Ensimmäiset joulupuut kannettiin sisään vähän varakkaampiin koteihin noin sata vuotta ensimmäisen todenne- tun maininnan jälkeen. Jouluaatto, Adamin ja Eevan päivä, oli tietysti hyvä ajankohta kuusen tuomiselle sisään. Vasta 1800-luvulla joulukuusi alkoi löytyä lähes joka kodista Saksassa. Samankaltainen kehitys oli myös Suomessa; joulukuusi oli ensin niin sanotun yläluokan kodeissa ja 1800-luvun lopulta alkaen myös talonpoikaistalouksissa. Joulukuuseen voidaan liittää myös muuta esikuvallisuutta: Jeesuksen ristinpuu, Ilmestyskirjan elämänpuu, Kristus elämänpuuna.

2. JOULUN TÄHTI

Kuusen latvassa kimmeltävän tähden alkuperä juontaa juurensa loppiaisen evankeliumiin. Tähden valo johdatti itämaan maagit Betlehemiin, Herramme luo. Tähti on paitsi muistutuksena tuosta tapahtumasta, myös Jumalan sanasta, joka tähden tavoin loistaa meille ja antaa valon matkalla Jumalan luo. Joulun tähti loistaa paitsi joulupuussa, myös ikkunoilla tai muualla kodeissa, katujen varsilla jne. Joulun tähti on perinteisesti kuusi- tai kahdeksansakarainen. Suomeen joulun tähti tuli Ruotsista 1930-luvulla.

3. JOULULAHJAT

Joululahjojen esikuva on antiikin Rooman uuden vuodenjuhlassa, joissa lahjoja antamalla toivotettiin menestystä. Kristityt muuttivat tämän lahjojen antamisen sisällön ja merkityksen; joululahjoja annetaan lähimmäisille siksi, että Jeesus syntyi meille parhaaksi joululahjaksi ja mekin haluamme antaa omastamme toisille. Jo myöhäiskeskiajalla tiedetään lasten saaneen joululahjoja Keski-Euroopassa. Ruotsissa tämä yleistyi 1700-luvulla yhteiskunnan parempi-osaisten parissa. Sieltä tämä perinne on tullut meillekin.

4. KYNTTILÄ JA HAUDALLA KÄYNTI

Palava kynttilä merkitsee kristitylle elämää ja kuolemattomuutta. Kynttilän valo kuvaa Kristusta maailman valona. Jumalan kirkkaus loistaa Hänessä meille, kuoleman varjon maassa asuville. Suomessa ja Norjassa on hyvin yleistä käydä sukulaisten haudoilla ja jättää sinne palavia kynttilöitä. Tapa ei ole Suomessa kovin vanha, vasta noin satavuotias. Yleinen siitä on tullut vasta toisen maailmansodan jälkeen.

5. RIISIPUURO JA MUUT JOULUHERKUT

Joulupuuro oli Suomessa alunperin ohrasta tehty – eihän täällä riisi kasva. Vasta 1800-luvun lopussa riisi-

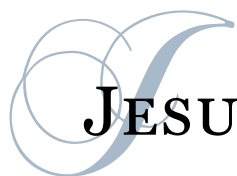
puuro joulupuurona alkoi yleistyä. Puurosta löytyy usein manteli, jonka löytäjä on kansanperinteessä onnekas. Monet meillä syötävät jouluherkut ovat alunperin jostain muualta, jopa ristiretkeläisten peruja. Makeat ja hedelmäiset ruuat puhuvat myös omalta osaltaan Kristuksesta: Hän on suloinen, taivaallinen ruoka, ”enkelten leipä”. Myös Jumalan luomislahjojen ulottuvuus on vahvalla tavalla läsnä joulupöydässä. Tämäkin julistaa meille Vapahtajaa, joka tuo tullessaan taivaalliset lahjat ja on uuden luomakunnan alku.

Käytetty kirjallisuus:

Caplin, Steve ja Rose, Simon. *Joulun käsikirja. Suom. toim. Juba Virkki. Jyväskylä: Atena, 2007.*

Lempiäinen, Pentti. *Pyhät ajat. Helsinki: Kirjapaja, 2000. (6. painos 2008).*

Merenkylä, Liisa. *Joulukontti. Joulutietoutta. Helsinki: Valistus, 1978.*

JESUS, DAVIDS SON, REGERA ÖVER MIG

✍ JIMMY SVENFELT

📷 LCMS.ORG

Genom Gamla Testamentet kan man följa en profetisk blick som ser framemot en kommande tidsålder då Guds eviga rike ska upprättas. En av Julnattens texter från Jeremia handlar om detta kommande löfte ”Se, dagar skall komma, säger Herren, då jag skall låta en rättfärdig telning växa upp åt David. Han skall regera som kung och handla med vishet, han skall utöva rätt och rättfärdighet i landet” (Jer 23:5).

EN RÄTTFÄRDIG TELNING SKA VÄXA UPP ÅT DAVID

Den här profetian handlar om frälsaren Kristus, Guds Messias, och om hans kommande i människogestalt. Att han skulle födas av Juda stam och av Davids släkt framkommer på flera ställen i GT och just här hos Jeremia beskrivs Messias som en telning som växer upp åt David. Bilden av Jesus Kristus som en telning används också av Jeseja ”Men ett skott skall skjuta upp ur Isaïs avhuggna stam, en telning från hans rötter skall bära frukt” (Jes 11:1). När Jesus beskrivs som en telning, dvs som ett nytt skott från ett träd, så innebär det att här finns något gammalt och något nytt. Det gamla är stammen, i det här fallet Davids släkt, men ur Davids konungsliga släkt ska ett nytt släkt framkomma, som också det är konungsligt.

Varför måste det till ett nytt människosläkte, kan man fråga sig? Ser vi på Judarna så tycks de ju klara sig här i världen. Vilket annat folkslag har stått emot så mycket krig, förföljelse och hat och ändå överlevt så länge? Eller vem kan redovisa längre släkteregister än de på jorden? Problemet är inte människosläkternas överlevnad här i världen, problemet är karaktären på människosläktet. När Paulus beskriver judarnas och hedningarnas syndafördärv i Rom

3 så är det allra första han nämner ”Ingen rättfärdig finns, inte en enda” (Rom 3:10). Genom Adams fall är människosläktet orättfärdigt. Framtidshoppet för människan ligger inte i att förbättra detta orättfärdiga släkte, trots att många med en naiv människosyn tycks tro det idag, utan framtidshoppet för alla människor bör vara riktat mot dessa profetiska ord: ”En rättfärdig telning ska växa upp åt David.” Rättfärdighet är kännetecknet på denna nya telning, på detta nya släkte. Det konungsliga rike som Jesus upprättar är ett rättfärdighetens rike. Det riket hotas inte av synd, död och fördömelse, vilket ständigt plågar det gamla människosläktet, utan det här riket består av rättfärdighet, liv och salighet. Människorna i det här riket ska inte gå under, utan ha liv i evighet. Paulus skriver ”Den första människan, Adam, blev en levande varelse. Den siste Adam blev en livgivande ande” (1Kor 15:45). Den siste Adam som Paulus talar om är Kristus. Han är det nya stamträdet som ger liv åt ett nytt heligt och rättfärdigt släkte. Han själv regerar det här släktet som konung. Han är konungen som redan David fick höra om i 2Sam 7:12-16:

När din tid är ute och du vilar hos dina fäder, skall jag efter dig upphöja den avkomling som skall utgå ur ditt liv, och jag skall befästa hans kungadöme. Han skall bygga ett hus åt mitt namn, och jag skall befästa hans kungatron för evigt. Jag skall vara hans fader och han skall vara min son. Om han gör något orättfärdigt skall jag straffa honom med ris, så som människor brukar, och med plågor som drabbar människors barn. Men min nåd skall inte vika från honom, så som jag lät den vika från Saul, som jag lät vika för dig. Ditt hus och ditt kungadöme skall bestå inför mig till evig tid, ja, din tron skall vara befäst för evig tid.”

Den natt då Jesus föddes gick Jeremias ord i uppfyllelse. Telningen, det nya livträdet, hade kommit. Guds Son, den allsmäktige, blev människa och kom till oss. I den välkända julsalmen reflekterar Martin Luhter över detta stora mysterium ”Du Herre, som har allting gjort, vars välde är så högt och stort, du ligger nu på hö och strå. Hur har du dig förnedrat så!” (Psalm 22 v9 i Psalmboken). I psalmen förundrade sig Luther över Guds Sons förnedring. Att Guds Son blev människa är ändå inte en förnedring i sig, som att det skulle vara förnedrande att vara människa, utan förnedringen bestod i allt det konungsliga och höga som Jesus lade av sig när han kom för att tjäna människorna.

Fastän änglakören högt förkunnade Herrens härlighet bland herdarna när han föddes, så blev han ändå på grund av Herodes vrede försatt i landsflykt som ett litet barn. Han som borde ha fått ära och pris av människorna blev istället förnedrad och fick fly för sitt liv. Den yttersta förnedringen bestod i att han som är den rättfärdige, han som handlar med vishet, han som utövar rätt och rättfärdighet, han blir behandlad som den mest orättfärdige bland människor. Han blir behandlad som en förbrytare och får en syndares straff. Detta är den största förnedringen. Men just i hans förnedrade tillstånd är det som konungen arbetar som mest. Fastän han är övergiven, slagen, hånad, pinad och uppspikad på trä, låter han detta inte komma i vägen för hans uppdrag. Han blir inte bitter över att människorna inte uppskattar det han gör, utan hans blick är fokuserad på Faderns vilja att försona människosläktets synder. De spikar som genomträngde Jesu kropp och som band fast honom till korsets trä, blev grundbultarna till Kristi rättfärdiga regering.

HAN SKA REGERA OCH UTÖVA RÄTT OCH RÄTTFÄRDIGHET

Man hade kunnat tänka sig att om Kristi regering enligt Jeremia ska utövas med rätt och rättfärdighet, så att rättfärdighet är grundlagen i riket, så kommer Kristus inte att tillåta att något orätt sker i hans rike. Men om rättfärdigt liv är kravet för att tillhöra Guds rike och vara under Jesu regering, vem kan då tillhöra hans rike, förutom Jesus själv? Du som är döpt och som förlitar dig på att Jesus har dött i ditt ställe, just du får vara i hans rike. Men hur är det möjligt? Hur kan du och jag som är onda och orättfärdiga, och som har ett hjärta som inte kan underkasta sig Guds lag, vara bland de rättfärdiga? Svaret på denna frågeställning har allt med Jesu regering att göra. I Kristi rike regerar inte Jesus som en sträng domare som kräver fullkomlighet och ett klanderfritt liv, utan Jesus regerar genom att han själv ikläder alla sina tjänare rättfärdighet och inplanterar

rättfärdighet i deras hjärtan. Kristi rike är i sanning ett rike utan synd och orättfärdighet eftersom Kristus har övertäckt allt med sig själv. Där syns ingen synd och missgärning eftersom Kristus har ”renat församlingen med vattnets bad i kraft av ordet, och fört fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller annat sådant” (Ef 5:26-27). Denna verklighet förblir dock dold för våra jordiska ögon och vi skådar den endast med trons ögon.

Länge behöver man ändå inte tala om livet i Kristi rike förrän frågorna börjar formuleras. Om kännetecknet på Kristi rike är rättfärdighet, borde det väl ändå leda till att de kristna alltmer lever ett rättfärdigt liv? Borde man inte kunna se rättfärdigheten med ögonen för att kunna veta att den faktiskt finns där? Borde inte de kristnas präktiga gudstjänst, deras liv och helgelse, vara ett bevis för omvärlden på att kristendomen faktiskt fungerar? I denna själens kamp om gärningarnas plats i livet, uttryckte

någon: ”Till den grad jag lyder Guds vilja, kommer också Guds rike till mitt liv.” Man ville genom det här uttalandet visa hur viktigt det är för den kristne att lyda Guds bud. Men genom ett sådant uttalande isolerar man missionens mål som är omvändelse, dop och församling, från läran om Guds rike. ”Hade vi fått en lag som kunde ge liv, då hade rättfärdigheten verkligen kommit av lagen” säger Paulus (Gal 3:21). Just för att vi inte förmår få fram den rättfärdighet som Gud kräver, behöver vi denna rättfärdiga telningen som kommer och ger nytt liv åt ett nytt släkte. Jesus, den rättfärdige telningen, kom för att regera med rättfärdighet. Han föddes hit för att förstöra syndens och Satans makt och för att befria oss från dessa tyranner och föra oss in under hans nådiga regering, var han varje dag förlåter oss våra synder och försäkrar oss att det är en annans rättfärdighet som har blivit vår frälsning.

ENSIMMÄISEN JOULUN TUNNELMISSA

☞ SAHAR SADLOVSKY GOLD (Israelilainen teologi ja Tel Avivissa toimivan Immanuel Lutheran Churchin jäsen), SUOM. ESSI TUOMALA

Joulu Israelissa on kuin mikä tahansa arkipäivä. Toisaalta joulunajan kirkolliset tilaisuudet kiinnostavat tavallisia juutalaisia, joista monet raottavat uteliaina kirkon ovea, ja kuulevat evankeliumin - ehkä ensimmäistä kertaa.

Jeesus syntyi Israelissa juutalaiselle äidille ja juutalaista kansaa varten, mutta valitettavasti hänen oma kansansa ei pidä hänen syntymäänsä tärkeänä tapahtumana. Siksi epäröin ensin, kun minua pyydettiin kirjoittamaan joulun juhlinnasta Israelissa. Mietin, mitä tästä aiheesta voidaan oikeastaan sanoa? Toisin kuin Euroopassa, jossa joulua on perinteisesti juhlittu vuosisatoja, Israelissa joulua ei oikeastaan juurikaan huomioida. Suurin osa ihmisistä ei ole kristittyjä, eivätkä kristilliset juhlapyhät ole osa kulttuuria. Mutta mitä enemmän mietin asiaa, aloin ymmärtää, että ehkäpä juuri tämä tekee joulusta Israelissa niin erityisen.

JOULU ISRAELISSA VIE ENSIMMÄISEN JOULUN TUNNELMIIN

Euroopassa jouluilta on kaikin tavoin erityinen. Kadut ovat tyhjiä, liikenne on hiljentynyt, kaupat kiinni, kadut on koristeltu jouluisesti, tunnelma on kodikas. Israelissa kaikki on toisin, ja aivan kuten kaksituhatta vuotta sitten, vain harvat tietävät, että on joulu. Tel Avivissa meitä tunnustuksellisia lute-

rilaisia ei ole paljon, ja joskus tuntuu, että kukaan muu kuin minä ja sisareni ja veljeni Immanuelin luterilaisessa kirkossa ei tiedä Messiaan syntymän todellista merkitystä.

Toisaalta, Israelissa vietämme joulua juuri niiden ihmisten keskuudessa, jotka kuulivat hyvän sanoman ensimmäisenä – ja heidän on saatava kuulla se uudelleen! Seurakunnassamme on adventin aikaan useita tapahtumia kuten Lucian-päivä (seurakunnallamme on skandinaaviset juuret), urkukonsertti ja joulupuun koristelu. Joulunaika huipentuu kahteen jumalanpalvelukseen, jouluaaton ja jouluyön messuun. Iloitsen siitä, että seurakuntamme juhlii joulua ja pidän sitä tärkeänä. Suurin osa messiaanisiin juutalaisiin liikkeisiin kuuluvista seurakunnista ei vietä joulua, vaan monet pikemminkin halveksivat sitä ja pitivät sen alkupeirää sopimattomana. Minusta tämä on valitettavaa.

”EKSOOTTINEN JOULU” TARJOAA TILAISUUDEN JULISTAA EVANKELIUMIA

Monet maallistuneet israelilaiset ovat kiinnostuneita joulusta, joskaan eivät Messiaan syntymän, vaan pikemminkin elokuvista ja muusta viihteestä tutun juhlatunnelman vuoksi. Heidän mielestään joulu on eksoottinen. Joulunajan jumalanpalvelukset ja muut tapahtumat ovatkin valtava tilaisuus julistaa evankeliumia sadoille ei-uskoille juutalaisille. Kirkot todella täyttyvät joulun aikaan viimeistä penkkiä myöten. Pastori julistaa kirkkoon kokoontuneille, seurakunnan jäsenille ja satunnaisille vierailijoille, lakia ja evankeliumia. Hän kertoo, että olimme niin pahoja, että Jumala lähetti Vapahtajan. Hän, joka oli itse Jumala, tuli heikoksi pieneksi vauvaksi meidän pelastuksemme tähden. Jotkut näistä ihmisistä palaavat kirkkoon ja haluavat kuulla lisää.

Tulkoon Israelin Jumala yhä uudelleen sanassaan ja sakramenteissaan niiden luo, jotka kerran olivat hänen omaisuuskansansa, ja antakoon hän heille armossaan oikeuden tulla Jumalan lapsiksi Jeesuksen Kristuksen tähden, Hänen, joka meidän vuoksemme tuli ihmiseksi!

Suurin lahja

”Onkos täällä kilttejä lapsia?” Tämän kliseisen ja vuosittain toistuvan lausahduksen moni saattaa kuulla tänäkin jouluna. Lapset vakuuttavat vilpittömästi kiltteyttään ja aikuiset myötäilevät kiusaantuneina samalla, kun vuoden aikana tehdyt pahat teot pyörivät kuvanauhana mielessä. No, joulupukki ei katso sinun sydämeesi ja unohtaa samalla tehokkaasti myös tonttujen tekemät tulos- ja taselaskelmat kunkin hyvistä ja pahoista teoista. Lahjat laitetaan aina joka tapauksessa jakoon. Mitä voimme oppia tästä?

Itse huomaan vuosi vuodelta yhä enemmän vieroksuvani tätä tontuilla pelotteleminen ja joulupukilla liehittelemisen perinnettä. Monesti olenkin leikitellyt ajatuksella, mitä tapahtuisi, jos jonakin jouluna ihan oikeasti tehtäisiin niin, että kiltit saavat lahjoja ja tuhmat eivät saa mitään. Miten monta lahjaa saisin? Vai saisinko yhtään mitään? Millainen pino joulukääreisiin paketoituja lahjoja olisi sinun edessäsi?

Joululahjakulttuuri yhdistettynä joulupukkiperinteeseen toisaalta kertoo jotakin todellisesta lahjojen Antajasta, toisaalta peittää helposti alleen todellisen evankeliumin. Jouluna näyttäisi siltä, että lahjat tulevat perille riippumatta sinun tai minun teoista. Myöskään suurinta Lahjaa ei voi omistaa omilla teoilla. Joululahjat näyttäivät kuitenkin tulevan perille siksi, että lahjojen antaja löytää lahjan vastaanottajasta jonkin ominaisuuden tai syyn lahjan antamiseen. Tässä on vaarana kadottaa todellinen ilosanoma Jumalan rakkaudesta suuren lahjapinon alle.

Rakas ystävä! Se joulu oli jo, kun kukin sai ansionsa mukaan. ”Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra”. Vapahtaja. Syntinen ihminen ei ansaitsisi minkään sortin lahjaa. Mutta Isä osoittaa rakkauttaan. Sitä jumalallista rakkautta, joka ei etsi kohteestaan rakastamisen arvoisia ominaisuuksia – siis todellista rakkautta. Armoa. Hän pitää lupauksensa ja antaa meille synneistämme Vapahtajan. Tämä on enkelin ilmoittama suuri ilo ja kaikkein ihanin joululahja milloinkaan. Se tarjotaan jokaiselle vastaanotettavaksi riippumatta siitä, onko sinulle tänä jouluna tulossa yhtään maallista lahjaa.

Kun siis tänä jouluna mahdollisesti käärit joululahjoja paketteihin tai avaat niitä, muista samalla Jumalan antamaa pelastuksen lahjaa ja sitä, millaisessa ”käärees-sä” tämä lahja annettiin. ”Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttansa, senkaltaista kirkkautta, kuin ainokaisella Pojalla on Isältä; ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.” Siunattua joulua!

Pastori Mika Tervakangas

Suomen Luther-säätiön tiedotuslehti

*Päätoimittaja: Juhana Pohjola
Toimitussihteeri: Essi Tuomala
Tilaukset: 050 5225 855
tiedotus@luthersaatio.fi*

*Taitto: Liisa Pitkäranta
Kannen kuva: Antti Koponen
Paino: I-print
ISSN 1457-9901
Nordea IBAN: FI59 1023 3000 2354 52*

NELJÄKYMMENTÄ JOULUA ULKOMAILLA

 PIPSA SORAMIES

 SORAMIESTEN PERHEALBUMI & LCMS.ORG

Piispatar, eläkkeellä oleva lähetystyöntekijä Marja-Liisa ”Pipsa” Soramies on juhlinut joulua ulkomailla yli neljäkymmentä kertaa.

Olen viettänyt Suomessa joulua 33 vuotena, Saksassa 28 vuotena, ja Turkissa 13 vuotena. Ero Saksan ja Turkin joulunvieton välillä on kuin päivällä ja yöllä. Saksassa on vuosisataiset jouluperinteet, jotka vaihtelevat eri osavaltioissa. Asuimme kolmen eri osavaltion alueella. Kauniit kirkot - sekä evankeliset että katoliset - koristellaan joulukuusin ja kynttilöin. Seimiasetelma ja jouluntähti on joka kirkossa. Aattona on paikallisessa kirkossa kolme jumalanpalvelusta. Seurakunnissa on erilaisia joulujuhlia ja tilaisuuksia. Saksalainen joulumusiikki herää kukoistukseensa ja kirkoissa on tarjolla runsaasti korkeatasoisia joulukonsertteja.

Koska olimme Saksassa lähetystyössä paikallisten turkkilaisten siirtotyöläisten parissa, veimme turkkilaisiin koteihin muun muassa evankelioivia kalentereita jo marraskuusta alkaen keskustellen ihmisten kanssa joulun sisällöstä. Orientdienst-järjestön vuosittain pide-

tyille turkkilaiskristittyjen joulupäiville osallistuimme lähes joka vuosi siten, että Risto-isä oli aattoillan kotona perheemme kanssa ja jouluaamuna hän lähti pariksi päiväksi pitämään raamatutunteja turkkilaisille.

Vuosina 1993-94 vietimme vuoden Istanbulissa. Kun vuonna 2002 muutimme sinne uudelleen, paikallisia oli alkanut käydä enenevässä määrin sunnuntain messuissa. Osa oli jo kastetuja ja osa kastekurssilaisia tai kyselijöitä. Aluksi seurakunnan joulujuhlia vietettiin yksityisissä kodeissa, mutta myöhemmin se ei enää onnistunut tilojen ahtauden

ja liiallisen huomion vuoksi. Islamilainen maailma ei katso hyvällä kristittyjen kokoontumisia. Meilläkin oli joukossa ”tarkkailijoita”. Monet paikalliset kristityt joutuivat joko sukunsa parissa tai työpaikoillaan usein epäedulliseen valoon, kun tunnustivat uskonsa Kristukseen tai kertoivat ottaneensa kasteen.

Joulu oli monille muslimille tuttu.

Euroopassa asui jo monimiljoonainen muslimiväestö, joka joululomilla palasi kotimaahansa. He näkivät ulkoisen kaupallisen joulun valot ja tavarain paljouden. Myös Istanbulin kauppakatut, basaarit ja marketit tarjosivat jos jonkinlaista joulukrääsää. Istanbulin luterilaisen kirkon joulumesu vietettiin aina kirkossa läntisen kalenterin joulua lähinnä olevana sunnuntaina. Kirkko koristeltiin kyntti-

löin ja seimiasetelmalla. Kuusi ja joulutähdet tekivät salista juhllaisen. Turkkilainen taiteilija teki kangasteoksen, jossa luki ”Pelastaja on syntynyt”. Onneksi oli jo olemassa turkinkielinen Raamattu ja katekismus ja jumalanpalvelusjärjestyskin muotoutui. Joululauluja jouduimme kirjoittamaan ja kääntämään.

Nyt Suomessa kaipaamme ulkomailta enemmän yhteisöllisyyttä. Tärkeimmät joulutraditiot ovat säilyneet: joulukirkko ja joululaulut, joulumusiikki – rakkaimpana Bachin jouluoratorio, sanapeli sekä jouluaaton vietto perheen ja sukulaisten kanssa. Skype-puhelut Saksassa asuvien sukulaisten ja ystävien kanssa, silloin kun eivät ole itse meillä, ovat tietysti tärkeitä. Turkkiin ja Bulgariaan otetaan myös yhteyttä tavalla tai toisella.

Ehkä tänä jouluna voin pysähtyä katsomaan taaksepäin ja kiittämään kaikkea menneestä - myös vaikeuksista ja sanoa lempipsalmini sanat: ”Kiitä Herraa minun sieluni ja kaikki mitä minussa on Hänen pyhää nimeään... Hän, joka antaa kaikki sinun syntisi anteeksi ja parantaa kaikki sairautesi” tai laulaa mukana Messias-oratorion laulua: ”Tiedän Lunastajani elävän”.

